

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v právnej veci žalobcu **H.H.**, IČO: X., zastúpeného JUDr. Z. H.H., proti žalovanej **S. H.Č.**, zastúpenej JUDr. P. H.B., o **určenie neúčinnosti darovacej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 7 C 1137/1998, na dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. marca 2010 sp.zn. 9 Co 64/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovanej **z a m i e t a**.

Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania 62,70 € k rukám JUDr. Z. H.H., do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom zo 4. júna 2007 č.k. 7 C 1137/1998-452 žalobu, ktorou sa žalobca podľa § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka domáhal určenia, že je voči nemu právne neúčinná darovacia zmluva uzavretá 18. decembra 1997, ktorou darca M. S. (starý otec žalovanej) previedol na obdarovanú S. Č. (žalovanú) nehnuteľnosti v katastrálnom území H. zapísané na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere 300 m², parcela č. X. – záhrada vo výmere 1914 m² a rodinný dom súpisné č. X. postavený na parcele č. X. (ďalej len „darovacia zmluva“), zamietol

a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej do 15 dní náhradu trov konania. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že M. S. bol rozsudkom Okresného súdu Humenné z 12. júla 1995 sp.zn. 11 C 1081/1994 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 12. decembra 1996 sp.zn. 12 Co 506/1995 zaviazaný zaplatiť žalobcovi 813 120 Sk s príslušenstvom. Tvrdenie žalobcu, že darovacou zmluvou došlo k ukráteniu uspokojenia tejto jeho pohľadávky (§ 42a OZ) nebolo preukázané, lebo M. S. mal aj ďalší majetok, z ktorého môže byť pohľadávka uspokojená. V časti, ktorou sa žalobca domáhal, aby žalovanej bola uložená povinnosť strpieť vedenie exekúcie na darované nehnuteľnosti za účelom uspokojenia uvedenej pohľadávky, súd prvého stupňa zamietnutie žaloby neodôvodnil. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove rozsudkom z 11. marca 2008 sp.zn. 9 Co 70/2007 (v poradí prvým) pripustil späťvzatie žaloby v časti o uloženie povinnosti žalovanej strpieť, aby žalobca pre svoju pohľadávku 813 120 Sk viedol exekúciu na nehnuteľnosti nadobudnuté žalovanou darovacou zmluvou; v tejto časti zrušil zamietajúci výrok rozsudku súdu prvého stupňa a konanie zastavil. V zostávajúcej (zamietajúcej) časti zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že darovacia zmluva je voči žalovanému právne neúčinná. Odvolací súd zohľadnil, že k uzavretiu darovacej zmluvy došlo bezprostredne po tom, ako žalobca 23. októbra 1997 vyzval M. S., aby mu zaplatil prisúdenú sumu. Odvolací súd sa neuspokojil s tvrdením žalovanej, že nemala vedomosť o pohľadávke veriteľa voči M. S. (§ 42a ods. 2 veta druhá Občianskeho zákonníka) a pristúpil k skúmaniu, či darovacou zmluvou došlo k faktickému ukráteniu veriteľa. Zistil, že v čase uzavretia darovacej zmluvy bol darca vlastníkom darovaných nehnuteľností a bol tiež v spoluvlastníckom podiele 4/12 spoluvlastníkom parcely č. X. vo výmere 7 396 m² zapísanej na liste vlastníctva č. X. pre katastrálne územie H. (ďalej len „parcela“); hodnotu ostatných nehnuteľností M. S. nepovažoval v danom prípade pre rozhodnutie za významnú. Pri výsluchu na odvolacom súde znalec znížil ním skôr vyčíslenú všeobecnú hodnotu 1 m² parcely v rozhodujúcom čase o mieru inflácie za obdobie od uzavretia darovacej zmluvy do vyhotovenia znaleckého posudku a všeobecnú hodnotu podielu M. S. na parcele (4/12) určil vo výške 698 460 Sk (263,13 Sk/1 m²), čo predstavuje 28,2 % z pôvodne určenej hodnoty. Takto ustálenú všeobecnú hodnotu považoval odvolací súd za trhovú cenu, za ktorú sa obdobné pozemky predávali v danom mieste a čase. Zohľadniac túto (v porovnaní so súdom prvého stupňa nižšiu) všeobecnú hodnotu parcely, dospel k odlišnému záveru ako súd prvého stupňa, že pri zistenej (nižšej) hodnote zvyšného

majetku M. S. v čase uzavretia darovacej zmluvy došlo darovaním nehnuteľností žalovanej k faktickému ukráteniu žalobcu ako veriteľa, lebo po darovaní nehnuteľností žalovanej už nemal možnosť uspokojiť svoju pohľadávku v celom rozsahu z majetku vo vlastníctve dlžníka. V dôsledku toho zmenil zamietajúci rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa právnej neúčinnosti darovacej zmluvy a žalobe v tejto časti vyhovel. Žalobca v priebehu odvolacieho konania vzal späť žalobu o uloženie povinnosti žalovanej strpieť, aby žalobca pre svoju pohľadávku viedol exekúciu na nehnuteľnosti, ktoré žalovaná nadobudla darovacou zmluvou, preto odvolací súd v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. Výrok o trovách konania odôvodnil poukazom na § 224 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Tento rozsudok odvolacieho súdu napadla žalovaná dovolaním. Uviedla, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Navrhla dovolaciemu súdu, aby zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Odvolaciemu súdu vytkla, že sa bez primeraného doplnenia alebo zopakovania dokazovania odchýlil od skutkových zistení súdu prvého stupňa a iba na základe vlastnej úvahy dospel k záveru o podstatne nižšej všeobecnej hodnote parcely v spoluvlastníckom podiele 4/12; v nadväznosti na to dospel k záveru, že darovacia zmluva ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky žalobcu. Tento záver odvolacieho súdu nie je správny, lebo hodnota spoluvlastníckeho podielu darcu na parcele spolu s hodnotou ďalších nehnuteľností v jeho vlastníctve postačuje „pokryť“ pohľadávku žalobcu. Žalobca by nebol ukrátený ani v prípade, že by jeho neuspokojená pohľadávka bola vyššia.

Žalobca vo vyjadrení navrhol dovolanie zamietnuť, lebo smeruje proti vecne správne rozsudku odvolacieho súdu. Dôvody uvádzané v dovolaní neobstoja, pretože odvolací súd dokazovanie zopakoval a doplnil (oboznámením listinných dôkazov, výsluchom svedkyne V. S. a výsluchom znalca).

Najvyšší súd Slovenskej republiky potom, ako dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné, uznesením z 8. júla 2008 sp.zn. 3 Cdo 257/2008 zrušil rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený tak, že darovacia zmluva uzavretá 18. decembra 1997, ktorou darca M. S. previedol na obdarovanú S. Č. nehnuteľnosti v katastrálnom území H. zapísané

na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere 300 m², parcela č. X. – záhrada vo výmere 1914 m² a rodinný dom súpisné č. X. postavený na parcele č. X., je voči žalobcovi právne neúčinné a vo výroku, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania. Vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Uviedol, že z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že v porovnaní so súdom prvého stupňa dospel k odlišným (opačným) skutkovým zisteniam o tom, čo bolo pre posúdenie veci rozhodujúce – či darovacou zmluvou došlo k ukráteniu uspokojenia pohľadávky veriteľa (žalobcu). Pokiaľ súd prvého stupňa na základe ním obstaraných skutkových podkladov vychádzal z toho, že dlžník (darca): a/ bol spoluvlastníkom parcely v podiele 8/12, pričom b/ hodnota 1 m² parcely je 933,12 Sk, odvolací súd dospel k zisteniu, že dlžník (darca): a/ bol spoluvlastníkom parcely v podiele (iba) 4/12 a b/ hodnota 1 m² bola (iba) 263,13 Sk. Z tohto rámca odlišných skutkových zistení odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k právnomu záveru o splnení podmienok podľa § 42a ods. 2 OZ a so zreteľom na to vyslovil, že darovacia zmluva je voči žalobcovi právne neúčinná. Ak odvolací súd v danom prípade zjavne nepovažoval zistenia súdu prvého stupňa za úplné a správne, bolo treba v odvolacom konaní dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakovať. Pokiaľ rozhodujúcim pre posúdenie veci bolo zistenie veľkosti spoluvlastníckeho podielu darcu (dlžníka) na parcele a peňažné vyjadrenie hodnoty tohto podielu, treba – vychádzajúc zo zápisníc z pojednávania pred odvolacím súdom konštatovať, že odvolací súd dokazovanie v potrebnom rozsahu nezopakoval. Dokazovanie listinnými dôkazmi, aj na základe ktorých odvolací súd dospel ku skutkovým zisteniam tvoriacim podklad pre zmeňujúce rozhodnutie, nebolo vykonané v súlade s § 129 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia sa dôkaz listinou vykoná tak, že predseda senátu na pojednávani listinu alebo jej časť prečíta alebo oboznámi jej obsah. Ako vyplýva z úvodu zápisnice na č.l. 511 spisu, viaceré listiny (obsahujúce aj údaje o výške spoluvlastníckych podielov a údaje významné z hľadiska určenia všeobecnej ceny nehnuteľností) tu boli síce predsedom senátu oboznámené, nie však pri dokazovaní vykonanom odvolacím súdom, ale iba v rámci prednesu správy predsedu senátu o doterajšom priebehu konania. Podanie takejto správy (§ 215 O.s.p.) nie je však dokazovaním. Zopakovaním dokazovania v potrebnom rozsahu nie je ani vyjadrenie sa jednotlivých účastníkov konania a ich zástupcov k veci na odvolacom pojednávani. So zreteľom na to dospel odvolací súd k záveru, že odvolací súd napriek tomu, že na odvolacom pojednávani vypočul znalca a svedkyňu, z procesného hľadiska nemal rovnocenný podklad pre odlišné

hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Jeho skutkové a právne závery bolo potrebné z tohto procesného aspektu považovať za predčasné.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 23. marca 2010 sp.zn. 9 Co 64/2009 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti tak, že určil, že darovacia zmluva uzavretá formou notárskej zápisnice číslo N 620/97, Nz 604/97 dňa 18. decembra 1997 medzi darcom M. S.S., v tom čase bytom K. a obdarovanou S. Č., rod. S., narodenou X., bytom H., L., ktorou darca previedol na obdarovanú nehnuteľnosti v katastrálnom území H., a to parcelu KN číslo X. – zastavaná plocha vo výmere 300 m², parcelu KN číslo X. – záhrada o výmere 1914 m², rodinný dom súpisné číslo X., postavený na parcele KN číslo X., spolu s plotmi, vedľajšími stavbami, vonkajšími úpravami a trvalými porastmi zapísanými na liste vlastníctva číslo X., je voči žalobcovi právne neúčinná. Zaviazal žalovanú zaplatiť na účet prvostupňového súdu štátom preddavkované trovy v sume 1.290,35 € do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Súčasne ju zaviazal zaplatiť žalobcovi na účet jeho právnej zástupkyne náhradu trov konania v sume 1.246,19 € do 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Opätovne uviedol, že prvostupňový súd z ním zistených skutočností nevyvodil správne skutkové ani právne závery. Odvolací súd v podstate zhodne so súdom prvého stupňa dospel ku skutkovému a právnemu záveru, že žalovaná nepreukázala, že úmysel dlžníka (M. S. ml.) ukrátiť veriteľa (navrhovateľa) pri náležitej starostlivosti nemohla poznať. Nepovažoval za úspešnú obranu žalovanej len samotné jej tvrdenie o tom, že o úmysle dlžníka ukrátiť žalovaného ako veriteľa nevedela, ani nemohla vedieť. Žalovaná bola povinná v tejto súvislosti preukázať, čo všetko vykonala v záujme poznania takéhoto úmyslu dlžníka vzhľadom na okolnosti prípadu. Malo ísť z jej strany o takú činnosť, aby sa o úmysle dlžníka (starého o otca) aj dozvedela. Zákon od blízkej osoby požaduje, aby sa pri právnych úkonoch s dlžníkom, alebo pri právnych úkonoch, ktoré dlžník urobil v jej prospech, týmto spôsobom presvedčila, že právny úkon neukracuje veriteľa dlžníka. Zákon vedie osobu blízku dlžníkovi k tomu, aby neurobila právne úkony, a teda neprijímala plnenia, na ujmu práv veriteľov dlžníka. V prípade, že sa osoba blízka dlžníkovi takto nezachová, musí byť uzrozumená s tým, že veriteľ môže požadovať uspokojenie svojej pohľadávky taktiež z majetku, ktorý na základe takéhoto právneho úkonu od dlžníka osoba blízka nadobudla. Dlžník M. S., narodený X., ktorý zomrel dňa X., mal 4 deti a 12 vnukov, pričom len po jeho dvoch zomrelých synoch sa stali dedičmi 6 vnuci, všetci bývajúci v H.. So žalovanou dlžník nebýval v spoločnej domácnosti a s touto sa stretával, podľa jej tvrdenia, len pri

bežných návštevách. Žalovaná sa však nemohla účinne zbaviť zákonom stanovenej domnienky vedomosti o úmysle dlžníka (starého otca) ukrátiť žalovaného, ako veriteľa, len tvrdením, že o jeho záväzku nemala vedomosť, že s ním nežila v spoločnej domácnosti, či tým, že prijala dar, ktorý jej starý otec sľuboval už od detstva. Výslovne potvrdila, že o tom, že dlžník bol vlastníkom ďalších nehnuteľností, sa dozvedela až v priebehu súdneho sporu. Podobne uznala, že v čase darovania nehnuteľnosti si nezisťovala, či darca má nejaké záväzky, ktorých uspokojenie môže byť zmarené týmto darom. Úmysel dlžníka M. S. mladšieho ukrátiť žalobcu ako veriteľa, bol preukázaný oboznámením rozsudkov súdov vo veci sp.zn. 11 C/1081/1994, ktorými bolo rozhodnuté o určení neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi M. S. mladším a žalobcom dňa 12. júla 1995. Tieto rozhodnutia súdu nadobudli právoplatnosť dňa 16. januára 1997. K uzavretiu darovacej zmluvy došlo bezprostredne potom, ako dňa 23. októbra 1997 žalobca vyzval M. S. ml. vrátiť vyplatenú kúpnu cenu. V dôsledku toho sa musel odvolací súd vysporiadať so splnením ďalšej podmienky stanovenej v § 42a ods. 2 veta druhá Občianskeho zákonníka, a to s tým, či darovacou zmluvou zo dňa 18. decembra 1997 došlo k faktickému, hoci len čiastočnému ukráteniu žalobcu ako veriteľa M. S. mladšieho. Darovacou zmluvou spísanou dňa 18. decembra 1997 do notárskej zápisnice daroval M. S. mladší žalovanej rodinný dom číslo súpisné X. s plotmi, vedľajšími stavbami, vonkajšími úpravami a trvalými porastmi, ako aj parcely KN X., KN X. v celkovej výmere 2314 m². Išlo o dom a parcely nachádzajúce sa v intraviláne mesta H., ktorých hodnota bola stanovená znalcom Ing. J. K. na 446.972,- Sk. Jednalo sa o výmeru nehnuteľností, ktorá je približne rovnakej výmery ako podiel 4/12 z parcely číslo KN X. zapísanej na LV číslo X. (2.465,35 m²). Z rozsudku súdov vo veci sp.zn. 11 C 1081/1994 bolo zistené, že kúpnu zmluvou zo dňa 15. júna 1994 M. S. mladší odpredal terajšiemu žalobcovi celú parcelu číslo X. – roľa o výmere 7392 m² za dohodnutú kúpnu cenu 813.120,- Sk, hoci nebol jej vlastníkom v celosti. Podľa týchto rozhodnutí svedčilo M. S. mladšiemu vlastníctvo len k podielu 1/3 z podielu jeho matky M. S., ktorý nadobudol rozhodnutím Štátneho notárstva v H. zo dňa 15. júna 1992 číslo D 363/50. Dedičstvo po jeho otcovi M. S.S., k ďalšej polovici nehnuteľnosti v tom čase nebolo ešte prejednané. K jeho prejednaniu došlo až vydaním osvedčenia o dedičstve zo dňa 22. júna 2006 č.k. 14D 1055/2005, Dnot 10/2006, t.j. až po smrti M. S. mladšieho, ktorý zomrel dňa 18. októbra 2000. Zo zákonného podielu 2/12, ktoré patrili M. S. mladšiemu po jeho otcovi M. S. staršom, nadobudli osvedčením dedičstva R. S. a V. S. po 1/12. Vychádzajúc z týchto podkladov bolo možné preto konštatovať, že ku dňu uzavretia

darovacej zmluvy

18. decembra 1997, bol M. S. mladší preukázateľne vlastníkom len podielu 2/12 z parcely číslo X. – orná pôda o výmere 7396 m², zapísanej na LV číslo X. katastrálneho územia H., ktorý nadobudol po svojej matke M. S.. Okrem toho mu svedčil aj jeho zákonný podiel 2/12 po otcovi M. S. staršom, ktorý však ku dňu 18. decembru 1997 ešte nebol predmetom dedičského konania a nebolo rozhodnuté, kto ho nadobudol. V žiadnom prípade pri zisťovaní hodnoty disponibilného majetku M. S. mladšieho ku dňu 18. decembru 1997, nebolo možné prihliadať k podielu 1/2 zapísanému ako vlastníctvo M. S. mladšieho k tejto nehnuteľnosti na základe osvedčenia vydržania vlastníckeho práva zo dňa 18. septembra 1998 číslo N 483/98/Nz 480/98. K tomuto osvedčeniu došlo až po uzavretí darovacej zmluvy (18. decembra 1997) a tento zápis bol následne zmenený v dôsledku určovacieho rozhodnutia súdu. Tieto okolnosti mali zásadný význam na posúdenie toho, či odporovací návrh podaný žalobcom spĺňa podmienku faktického ukrátenia žalobcu darovacou zmluvou zo dňa 18. decembra 1997. V tejto časti po opakovaní dokazovania vykonaného prvostupňovým súdom a vykonaní dokazovania odvolacím súdom výsluchom znalca Ing. Č., ktorého opomenul vypočítať súd prvého stupňa (§ 214 ods. 4 O.s.p.), dospel odvolací súd k inému skutkovému a právnenému záveru. Ku dňu 18. decembru 1997 činil záväzok M. S. mladšieho a teda pohľadávka žalobcu 813.120,- Sk. Príslušenstvom pohľadávky k tomuto dňu boli aj splatné prisúdené úroky z omeškania, ktoré podľa žalobcu činili 16.859,- Sk. K tomuto dňu bol M. S. mladší vlastníkom viacerých nehnuteľností, z ktorých pre rozhodnutie vo veci má význam len hodnota nehnuteľností, ktoré boli predmetom darovacej zmluvy a hodnota spoluvlastníckeho podielu M. S. mladšieho v parcele KN číslo X. – orná pôda o celkovej výmere 7396 m² zapísaná na LV číslo X. katastrálneho územia H.. Hodnota ostatných nehnuteľností bola, aj vo svojom súhrne, v konečnom dôsledku nepodstatná vzhľadom k ich nízkej hodnote. Podľa doplnku zo dňa 25. januára 2005 k znaleckému posudku Ing. J. K. bol nebohý M. S. mladší vlastníkom 34 pozemkov v celkovej hodnote 881.944,70 Sk. Z tejto hodnoty však hodnota podielu 2/3 z parcely 5381/102 bola (podľa tohto znalca) 862.866,70 Sk a hodnota ostatných pozemkov len 19.077,60 Sk, t.j. 2,16 %. Aj po pripočítaní hodnoty lesov 46.558,- Sk podľa znaleckého posudku Ing. L. D. z 21. januára 2004, bola hodnota ostatných pozemkov vo vzťahu k parcele číslo X., nepodstatná pre rozhodnutie vo veci. Parcela číslo X. bola vedená ako orná pôda, ktorá sa však nachádza v zastavanej časti mesta H.. Táto okolnosť mala už aj v čase uzavretia darovacej zmluvy vplyv na jej všeobecnú (trhovú) hodnotu. Ku

dňa 18. decembri 1997 bola v platnosti vyhláška č. 465/1991 Zb. o oceňovaní nehnuteľností. Podľa znalca Ing. Š. Č. bola vyhlášková cena 150,Sk za m² a po zohľadnení zrážok a prirážok, znalec stanovil za podiel 8/12 (4931 m²) cenu 673.081,50 Sk. Podielu 4/12 potom zodpovedá cena 336.518,- Sk a podielu 2/12 cena 168.529,- Sk. Táto tzv. vyhlášková cena nezodpovedala úrovni cien nehnuteľností pri ich kúpe a predaji uskutočnenom v období po 1. januári 1992. Ustanovenie § 1b ods. 1 vyhl. č. 465/1991 Zb. stanovilo zásadu, že cena pozemkov sa určuje dohodou medzi predávajúcim a kupujúcim, pričom výška takto dojednanej ceny nie je obmedzená pokiaľ nejde o úhradu ceny napr. z prostriedkov štátu. Preto pri ustáľovaní hodnoty nehnuteľností bolo potrebné vychádzať z tzv. všeobecnej ceny, ktorá zohľadňuje nielen kultúru pozemku a jeho bonitu, ale aj situáciu na trhu s nehnuteľnosťami porovnateľného druhu v čase uskutočnenia prevodu. Všeobecnú hodnotu tejto nehnuteľnosti za 1 m² podľa teraz platnej vyhlášky číslo 492/2004 Z.z. o stanovení všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti metódou polohovej diferenciácie, ustálil znalec Ing. Č. ku dňu 18. aprílu 2006 na 933,12 Sk za m². Podľa znalca potom hodnota podielu 8/12 z celej nehnuteľnosti sa rovná sume 4.600.906,79 Sk a podielu 4/12 zodpovedá suma 2.476.808,- Sk. Táto vyhláška však nadobudla účinnosť až od 1. septembra 2004 a uplatňuje sa pri stanovení všeobecnej hodnoty majetku podniku a nie je v súlade s cenou podobných nehnuteľností, za ktorú boli predávané v roku 1997. Pri svojom výsluchu pred odvolacím súdom znalec Ing. Č. pozmenil svoj posudok tak, že znížil všeobecnú cenu 1 m² tejto nehnuteľnosti platnú ku dňu 18. decembri 1997 o mieru inflácie za obdobie od uzavretia zmluvy do podania posudku. Odvolací súd konštatoval, že znalec ustálil hodnotu parcely č. X. ku dňu 18. septembra 2006 a nie ku dňu uzavretia darovacej zmluvy, pričom túto hodnotu orientačne znížil na odvolacom pojednávaní bez znalosti o konkrétnej výške inflácie za roky 1997 až 2006. Výška všeobecnej (trhovej) ceny nehnuteľnosti sa však podľa záveru odvolacieho súdu mení aj z iných dôvodov než je inflácia. Preto znalecký posudok Ing. Č. vyhodnotil ako nepoužiteľný ani po jeho úprave na odvolacom pojednávaní. Takto ustálená cena sa priblížila k trhovým cenám zisteným prvostupňovým súdom z iných dôkazov. Podľa údajov Ministerstva financií Slovenskej republiky o základných makroekonomických ukazovateľoch zverejnených Štatistickým úradom Slovenskej republiky, bola výška celkovej inflácie za roky 1997 až 2007 71,8 % (6,1 + 6,7 + 10,6 + 12 + 7,1 + 3,3 + 8,5 + 7,5 + 2,7 + 4,5 + 2,8). Po takejto úprave by zodpovedala všeobecná cena podielu 4/12 z parcely číslo X. len podielu 28,2 % z pôvodne znalcom ustálenej ceny 2.476.808.Sk, t.j. sumu 698.460,- Sk. Všeobecná cena 1 m² z tejto parcely by sa po takejto úprave rovnala sume 263,13 Sk. Takto ustálená

všeobecná hodnota pozemku korešponduje s trhovou cenou, za ktorú sa takéto pozemky predávali v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku. Podľa správy Mestského úradu v H. zo dňa 23. mája 2007 boli pozemky v lokalite D. s možnosťou napojenia na inžinierske siete odpredávané v roku 2007 za cenu 550,- Sk za m². Podobne Realitná kancelária S. H. s.r.o. H., dňa 23. mája 2007 oznámila, že trhovú cenu pozemkov v meste H. mimo centra mesta je cca 500,- Sk za m². Išlo pritom o trhovú cenu pozemkov po uplynutí 10 rokov od uzavretia darovacej zmluvy. V dôsledku toho nebol pre rozhodnutie vo veci pre dovolací súd akceptovateľný pôvodný záver znaleckého posudku Ing. Š. Č. zo dňa 5. marca 2007. Upravená všeobecná cena tohto pozemku sa výrazne približovala k všeobecnej cene ustálenej v doplnku znaleckého posudku Ing. J. K. zo dňa 16. februára 2005. Tento taktiež vychádzal zo základnej ceny 150,- Sk za m² a vzhľadom na zvýšený záujem o kúpu pozemkov v rozhodnom období stanovil jednotkovú cenu na 185,- Sk za m². Podielu 4/12, t.j. výmere 2465 m² potom zodpovedala trhovú cenu 431.375,- Sk a podielu 2/12 suma 228.012,50 Sk. Pre porovnanie odvolací súd uviedol, že nebohý M. S. ml. predal dňa 15. marca 1994 celú parcelu č. KN X. o výmere 7396 m² za 813.120,- Sk, t.j. za cenu 110,- Sk/2l, pričom aj vtedy už šlo o cenu trhovú. Nebolo preto preukázané, že trhovú cenu podielu 4/12 z parcely KN č. X. ku dňu uzavretia darovacej zmluvy, t.j. k 18. decembru 1997, by mala byť rovnaká, či dokonca vyššia ako bola trhovú cenu celej tejto parcely ku dňu 15. marca 1994, keď ju M. S. predal žalobcovi. Tak výrazný nárast trhovej ceny nie je zistiteľný. Trhovú cenu podielu maximálne 4/12 z tej istej nehnuteľnosti po uplynutí 3 rokov musela byť jednoznačne nižšia. Ešte výraznejšie bola trhovú cenu parcely číslo X. preukázateľná zo samotnej darovacej zmluvy zo dňa 18. decembra 1997. Hodnota daru, ktorého predmetom boli aj pozemky nachádzajúce sa v intraviláne v tom istom katastrálnom území o celkovej výmere 2214 m² spolu s rodinným domom na nich postaveným, bola len 446.972,- Sk. Darovacia zmluva v tejto časti odkazovala na posudok Ing. J. K., ktorý však žalovaná na výzvu odvolacieho súdu ako dôkaz nepredložila. Vychádzajúc z takto zisteného skutkového stavu konštatoval odvolací súd, že trhovú cenu parcely č. KN X. bola ku dňu 18. decembru 1997 v rozmedzí od 185,- Sk do 263,13 Sk za 1 m². Podielu 4/12 z výmery 7396 m², t.j. 2465,33 m² zodpovedala potom trhovú cenu v rozmedzí od 456.087,- Sk po 648.702,- Sk. Po pripočítaní ceny ostatných nehnuteľností (19.077,60 Sk) a ceny lesov (46.558,- Sk) mohla by byť pohľadávka žalobcu uspokojená maximálne do výšky 714.337,60 Sk. Vychádzajúc z takto ustálenej trhovej ceny parcely číslo KN X. a podielu 4/12 z nej, ktorý teoreticky mohol M. S. mladší považovať

ku dňu 18. decembru 1997 za svoje vlastníctvo, dospel odvolací súd k záveru, že darovacou zmluvou zo dňa 18. decembra 1997 došlo k faktickému ukráteniu žalobcu ako veriteľa pre jeho nemožnosť uspokojiť svoju pohľadávku v celom rozsahu z majetku, ktorého bol ku dňu 18. decembru 1997 M. S. mladší vlastníkom. Pohľadávka žalobcu mohla byť len sčasti uspokojená z hodnoty podielu darcu 4/12 z parcely č. KN X.. Hodnota ostatných nehnuteľností bola ku dňu uzavretia darovacej zmluvy tak nízka, až zanedbateľná, že bolo vylúčené, aby žalobca si mohol svoju pohľadávku uspokojiť z týchto nehnuteľností. Vzhľadom k nárastu pohľadávky žalobcu o úroky z omeškania a ustáleniu súčasného podielu darcu na 2/12 z parcely č. KN X., nemohla byť táto pohľadávka žalobcu uspokojená v plnom rozsahu z predaja ostatného, nedarovaného nehnuteľného majetku darcu. V dôsledku toho boli splnené podmienky pre vyhoviecie tej časti návrhu, ktorou sa žalobca domáhal vyslovenia neúčinnosti darovacej zmluvy zo dňa 18. decembra 1997 vo vzťahu k nemu. Odvolací súd v súlade s § 220 O.s.p. zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa zamietnutia návrhu na určenie neúčinnosti tohto právneho úkonu tak, že návrhu v tejto časti vyhovel. V dôsledku toho v súlade s § 142 ods. 1 a § 224 ods. 2 O.s.p. priznal žalobcovi právo na náhradu všetkých účelne vynaložených trov konania.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, ktorá ho žiadala zrušiť a vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Uviedla, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a konanie, ktoré rozhodnutie predchádzala, je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok neprávne rozhodnutie vo veci. Opätovne odvolaciemu súdu vytýkala, že sa odchýlil od skutkových zistení súdu prvého stupňa a iba na základe vlastnej úvahy dospel k záveru o podstatne nižšej všeobecnej hodnote parcely v spoluvlastníckom podiele 4/12 a v nadväznosti na to dospel k záveru, že darovacia zmluva ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky navrhovateľa, pričom sa v odôvodnení svojho rozsudku nevysporiadal so všetkými tvrdeniami ako i vykonanými dôkazmi, ktoré mali zásadný právny význam. Namietala nesprávny postup odvolacieho súdu v tom smere, že v konaní vykonané znalecké dokazovanie spochybnil a pri stanovení všeobecnej hodnoty nehnuteľností vychádzal z vlastnej nesprávnej úvahy, ktorú doplnil skutkovým stavom, ktorý nevyplýval z vykonaných dôkazov. Namietala i nesprávny právny záver odvolacieho súdu, ktorý zaujal v tom smere, že nevynaložila náležitú starostlivosť, aby poznala úmysel darcu ukrátiť navrhovateľa ako veriteľa.

Žalobca vo svojom vyjadrení žiadal dovolanie zamietnuť a priznať náhradu trov dovolacieho konania, keď sa plne stotožnil so závermi odvolacieho súdu a dôvodmi jeho rozsudku, pričom žalovaná podľa neho v dovolaní neuviedla žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by spochybnili správnosť skutkového a právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

So zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Žiadna z týchto väd nebola v dovolaní namietaná a ani v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Dovolací súd sa vzhľadom na § 242 ods. 1 O.s.p. zaoberal tiež otázkou, či sa v konaní na súdoch nižších stupňov nevyskytol procesný nedostatok, ktorý by vykazoval znaky tzv. inej procesnej vady konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Vadu tejto povahy žalovaná naznačila argumentáciou, že odvolací súd sa v napadnutom rozsudku dostatočne nevysporiadal so všetkými tvrdeniami a dôkazmi. S poukazom na obsah a vnútornú štruktúru dovolaním napadnutého rozsudku dospel dovolací súd k záveru, že táto námietka žalovanej neobstojí. Odvolací súd v napadnutom rozsudku podrobne opísal priebeh doterajšieho konania, zopakoval podstatné časti svojho skoršieho rozsudku v tejto veci, v ktorom boli dopodrobna vysvetlené jeho právne závery. Zo spôsobu, ktorý zvolil odvolací súd pri odôvodnení zmeňujúceho výroku rozsudku vo veci samej, sú zrejmé dôvody rozhodnutia odvolacieho súdu, a to vrátane zákonných ustanovení, pri aplikácii ktorých odvolací súd dospel k záveru o dôvodnosti návrhu.

Dovolateľka namietala, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V predmetnej veci sa žalobca domáhal svojím návrhom v súlade s § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka svojej ochrany ako veriteľa pred právnym úkonom svojho dlžníka, ktorým sa zbavil svojho majetku za tým účelom, aby sa z neho nemohol uspokojiť jeho veriteľ. Zmyslom takéhoto návrhu (odporovacej žaloby) je dosiahnuť rozhodnutie súdu, ktorým by bolo určené, že je voči nemu neúčinný dlžníkom urobený právny úkon.

V zmysle § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkovy právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

Vymáhateľnou pohľadávkou v zmysle § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka sa rozumie taká pohľadávka, ktorá bola veriteľovi priznaná vykonateľným rozhodnutím alebo iným titulom, podľa ktorého možno nariadiť výkon rozhodnutia - exekúciu (Rč 12/2003).

V zmysle § 42a ods. 2 Občianskeho zákonníka odporovať možno právnemu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnemu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a 117), alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

V konaní o určenie, že právne úkony dlžníka voči veriteľovi sú neúčinné, nesie veriteľ bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno ohľadom toho, že k uspokojeniu veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky preukázateľne nie je možné použiť iný majetok dlžníka. Veriteľ nesie bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno ohľadom úmyslu dlžníka ukrátiť veriteľa a ohľadom toho, že tento úmysel musel byť druhej strane známy, ak však sú touto druhou stranou osoby dlžníkovi blízke, je naopak na týchto osobách, aby preukázali, že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa nemohli i pri náležitej starostlivosti poznať.

Osoba dlžníkovi blízka sa môže v zmysle § 42 ods. 2 Občianskeho zákonníka ubrániť odporovacej žalobe, len ak preukáže, že o dlžníkovom úmysle ukrátiť odporovateľným právnym úkonom veriteľa nevedela a ani nemohla vedieť, napriek tomu, že vynaložila

starostlivosť k poznaniu tohto dlžníkovho úmyslu a išlo o náležitú starostlivosť. Vynaloženie náležitej starostlivosti predpokladá, že osoba dlžníkovi blízka vykonala s ohľadom na okolnosti prípadu a s prihliadnutím na obsah právneho úkonu dlžníka takú činnosť (aktivitu), aby dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa, ktorý tu bol v dobe odporovateľného právneho úkonu, z jej výsledkov poznala, t.j. aby sa o tomto úmysle dozvedela (Rč. 35/2002).

I v prípade, že dlžník plní uzavretím zmluvy s treťou osobou svoj morálny alebo právny záväzok, môže uzavretím zmluvy sledovať úmysel ukrátiť svojho veriteľa. Ak ide o právny úkon medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou, nemusí veriteľ tvrdiť ani preukazovať, že žalovanému musel byť úmysel dlžníka odporovaným právnym úkonom ukrátiť veriteľa známy, zákon v takomto prípade predpokladá, že žalovaný o úmysle dlžníka ukrátiť odporovateľným právnym úkonom veriteľa vedel, ibaže žalovaný preukáže, že v dobe právneho úkonu dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa i pri náležitej starostlivosti nemohol poznať (pozri aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 26. septembra 2006 sp.zn. 30 Cdo 653/2006).

V predmetnej veci nebolo sporným, že žalobca mal proti M. S. mladšiemu, starému otcovi žalovanej, súdom priznanú a vymáhateľnú pohľadávku vo výške 813 120 Sk istiny s príslušenstvom, ani tá skutočnosť, že M. S. mladší previedol po výzve na plnenie tejto pohľadávky darovacou zmluvou označené nehnuteľnosti na žalovanú. Tieto skutočnosti v konaní účastníci nenamietali a odvolací súd správne z tohto skutkového stavu vychádzal. Námietku, že žalovaná nemala vedomosť o úmysle M. S. mladšieho týmto právnym úkonom ukrátiť žalobcu, správne právne vyhodnotil odvolací súd s poukazom na neunesenie dôkazného bremena v tom, smere, že žalovaná ako osoba blízka dlžníkovi nepreukázala, že vynaložila náležitú starostlivosť, aby takúto vedomosť získala. Z obsahu spisu, z výpovedí žalovanej ako i svedkov, vyplynulo, že žalovaná sa týmito skutočnosťami vôbec nezaoberala, v čase, kedy prijala dar od svojho starého otca.

Správne vyhodnotil odvolací súd i splnenie ďalšej podmienky dôvodnosti návrhu žalobcu a to skutočnosť, že právnym úkonom (darovacou zmluvou) dlžníka, došlo k ukráteniu žalobcu ako veriteľa, kde dôkazné bremeno a bremeno tvrdenia prináležalo žalobcovi.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku podrobne rozobral, z akých dôkazov ohľadom výšky majetku dlžníka (M. S. mladšieho) v čase právneho úkonu, ktorého účinnosť bola odporovacou žalobou zo strany žalobcu napadnutá (t.j. 18. decembra 1997) vychádzal.

Dovolací súd k námietkam odvolateľky ohľadom hodnotenia znaleckých posudkov zo strany odvolacieho súdu uvádza, že v zmysle § 132 O.s.p. dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý jednotlivito a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, ustanoví súd po vypočutí účastníkov znalca (§ 127 ods. 1 veta prvá O.s. p.). Súd však znaleckým posudkom nie je viazaný, hodnotí ho ako ktorýkoľvek iný dôkaz, podľa zásad uvedených v § 132. Hodnoteniu nepodliehajú odborné znalecké závery z hľadiska ich správnosti, súd hodnotí len presvedčivosť posudku, pokiaľ ide o jeho úplnosť vo vzťahu k zadaniu, k zásadám logického myslenia a jeho súlad s ostatnými vykonanými dôkazmi. Pokiaľ sa s jeho závermi nestotožňuje, musí to v rozhodnutí odôvodniť. Takto postupoval i odvolací súd, keď viaceré znalecké posudky, podané v konaní k hodnote nehnuteľnosti, v reálnom vlastníctva dlžníka, vyhodnotil vlastnou úvahou, s prihliadnutím k ostatným dôkazom (správa Mestského úradu v H., správa realitnej kancelárie S. H. s.r.o., stanovenie hodnoty daru v darovacej zmluve a pod.) a svoje závery i presvedčivo odôvodnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom je vecne správne. S jeho závermi, ktoré nevybočili z medzí hľadísk stanovených zákonom, a ktoré sú aj v súlade s pravidlami logického usudzovania, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v celom rozsahu stotožňuje a v podrobnostiach odkazuje na jeho správne dôvody, vedúce k zmene rozsudku prvého stupňa.

Z uvedeného vyplýva, že dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. nebol daný a keďže neboli zistené ani ďalšie dôvody uvedené v § 241 ods. 2 O.s.p., ktoré by mali za následok nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd mu priznal náhradu trov právneho zastúpenia v dovolacom konaní v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za jeden úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním písomného vyjadrenia k dovolaniu vo výške 55,49 €, čo spolu s náhradou výdavkov vo výške 7,21 € predstavuje spolu 62,70 €, ktoré zaviazal zaplatiť žalovanú na účet právnej zástupkyne žalobcu do troch dní..

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. novembra 2011

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová